

Міністерство освіти і науки України

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
кафедра політичних наук і права
Центр соціально-політичних досліджень «Politicus»

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА
ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ
ТА ШЛЯХИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 р.

м. Одеса

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»**

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
з міжнародною участю**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ
МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 року

м. Одеса

УДК 321(477)(063)

DOI: <https://doi.org/10.24195/UkrainianState2026-10>

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
(протокол від 28 травня 2026 року № 14)*

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Рецензенти:

Кокорев О. В., доктор політичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри журналістики, соціальних комунікацій і ІТ-права Державного університету Інтелектуальних технологій і зв'язку.

Петінова О. Б., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Музиченко Г. В. – проректор з наукової роботи, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Каменчук Т. О. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Таску-Ставре М. – доктор політичних наук, професор, професор Бухарестського університету (Румунія);

Хевцуріані А. – доктор наук у сфері міжнародних відносин, професор факультету права та міжнародних відносин, Грузинський технічний університет (Грузія).

У збірнику матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів» представлено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, молодих науковців та практиків із вітчизняних і зарубіжних закладів вищої освіти та наукових установ, об'єднаних прагненням до осмислення актуальних викликів державотворення, суспільного розвитку та післявоєнної відбудови України.

Матеріали збірника охоплюють широкий спектр актуальних проблем сучасної політичної, правової, економічної та соціогуманітарної науки. У наукових доповідях і дослідженнях висвітлено питання розвитку та модернізації політичних інститутів і процесів сучасної держави, правових та економічних механізмів відбудови України, інформаційної безпеки та протидії гібридним загрозам в умовах глобальних трансформацій. Значну увагу приділено філософським засадам державотворення, соціальним практикам і менеджменту соціокультурного розвитку, а також питанням євроінтеграції, транскордонної співпраці, міжнародних партнерств і регіональних стратегій сталого розвитку в умовах сучасних політичних та соціальних змін.

Збірник відображає високий рівень наукової дискусії та міждисциплінарного підходу до аналізу суспільно-політичних процесів, сприяє розвитку наукової комунікації та міжінституційної співпраці. Матеріали конференції становлять практичний і науковий інтерес для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, представників органів державної влади, місцевого самоврядування та фахівців у сфері політичних, правових, економічних і соціогуманітарних наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

© ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2026
© Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026

Варенюк Ангеліна	ПРАВОВИЙ СТАТУС ТУРОПЕРАТОРА ЯК СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ТУРИЗМУ	135
Вільчинська Наталія	МЕНЕДЖМЕНТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ЯК ОСНОВА АНТИКРИЗОВОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМТВА У ВОЄННИЙ ТА ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОДИ	137
Водяницька Олена	ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ ТА МЕТОДИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	141
Дерев'янкін Сергій	ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ПРОЦЕСАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	144
Долженков Олександр	РЕПАРАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКІВ: ПРАВОВІ ВИКЛИКИ	146
Ковінько Марина	ЕКОНОМІЧНА ЖУРНАЛІСТИКА У ВИМІРІ ГАЛУЗЕВОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ	148
Колісник Вероніка, Харитоновна Аліна	ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК МЕХАНІЗМ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ	152
Корбут Анастасія	ПРАВОВІ ТА ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ І ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ	156
Кравчук Світлана	ЛЮДСЬКА ГІДНІСТЬ ЯК ІМПЕРАТИВ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ВИКЛИКИ ДЛЯ РОЗБУДОВИ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ	159
Куріченкова Марія	ЦИФРОВІ НАВИЧКИ ЯК ДРАЙВЕР ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ІННОВАЦІЙ: ВИКЛИКИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БІЗНЕС-ОСВІТИ	163
Кухтюк Юлія	ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ НЕЗАКОННИМИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИМИ ЗАХОДАМИ: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	165
Лук'яненко Емма, Кириченко Сергій	ЦИФРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ ЯК РЕСУРС ДЕРЖАВНОГО РОЗВИТКУ	168
Маковій Віктор	ЗАГАЛЬНІ ТА СПЕЦІАЛЬНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ФРАУДАТОРНОСТІ У ПРИВАТНОМУ ПРАВІ	170
Манікало Володимир	МІНІМІЗАЦІЯ ФІСКАЛЬНИХ РИЗИКІВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЯК ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ.	174
Миронюк Віра	ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТУРОПЕРАТОРІВ ЯК МЕХАНІЗМ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ СПОЖИВАЧІВ В УМОВАХ ВІДНОВЛЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	178
Осадчук Матвій	IGAMING-ІНДУСТРІЯ ЯК СЕГМЕНТ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ: ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЕКОНОМІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ	180
Петінова Оксана, Карастан Сергій	КОМПЛЕКСНА МОДЕЛЬ ЧИННИКІВ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ	184
Повар Павло	АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРНИХ БІРЖ	190
Полуяктова Ольга, Шабля Дарина	РОЛЬ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У МАКРОЕКОНОМІЧНІЙ СТАБІЛІЗАЦІЇ УКРАЇНИ	194

слугує передумовою до розробки та впровадження відповідних законодавчих новел у цій сфері.

Література:

1. Надієнко О.І. Фраудаторні правочини у цивільному праві України: переваги та недоліки. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 11. С. 237-239.
2. Бондарєва Н., Васирина Н. Конструкція фраудаторного правочину в судовій та нотаріальній практиці: окремі аспекти. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2022. № 5(124). С. 18-24.
3. Крат В. Вступ до фраудаторності правочину. *Веб-сайт: Верховний Суд*. URL: <https://surl.lu/xgmfqu>.
4. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 04 лютого 2026 року у справі № 910/6654/24. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reestr.court.gov.ua/Review/134266626>.
5. Самох М.Ю. Фраудаторні та фіктивні правочини: порівняльно-правовий аспект. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2024. № 4. С. 51-56.
6. Гофельд Г.С. Відмежування фраудаторного правочину від фіктивного та удаваного правочинів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право. 2024. Випуск 86: частина 2. С. 82–86.

Манікало В. Ф.,

аспірант

Державна навчально-наукова установа

«Академія фінансового управління»

м. Київ, Україна

МІНІМІЗАЦІЯ ФІСКАЛЬНИХ РИЗИКІВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЯК ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

Актуальність вивчення впливу фіскальних ризиків на економічну безпеку України обумовлена комплексністю та масштабністю загроз, які вони створюють для стабільності держави в умовах військової агресії. Сучасна військово-економічна турбулентність призводить до непередбачуваних змін у фінансових результатах країни, що вимагає застосування ефективних стратегій оцінки та оперативних дій щодо зниження ризиків. Фіскальні ризики, як чинники, що

спричиняють відхилення доходів, видатків, дефіциту державного бюджету та державного боргу від запланованих показників, безпосередньо впливають на здатність держави фінансувати критичні оборонні та соціальні програми. У контексті підготовки до повоєнної відбудови, ефективне управління фіскальними ризиками перетворюється з суто фінансового завдання на базовий правовий та економічний механізм мобілізації ресурсів і відновлення національної економіки.

Вплив фіскальних ризиків на економічну безпеку є багатоаспектним. По-перше, колосальні руйнування інфраструктури створюють прямий тиск на державний бюджет. За даними Київської школи економіки (KSE), станом на початок 2024 року найбільші прямі збитки завдано житловому фонду (58,9 млрд дол.) та інфраструктурі (36,8 млрд дол.). Втрати підприємств і промисловості сягають 13,1 млрд дол., агросектору — 10,3 млрд дол., енергетики — 9,0 млрд дол.. Такі безпрецедентні втрати призводять до звуження податкової бази, перебоїв у виробництві та суттєвого ускладнення балансування держбюджету.

По-друге, критичним фактором є боргове навантаження. Загальний державний борг України сягнув позначки у понад 8 трлн грн (близько 194,2 млрд дол.), де частка зовнішнього боргу становить 75,6%. Висока залежність від зовнішніх позик створює приховані фіскальні та валютні ризики. Затримка зовнішньої фінансової допомоги здатна спричинити ланцюг негативних економічних наслідків, адже уряду доведеться заповнювати дефіцит шляхом збільшення податкового навантаження, або агресивнішого залучення коштів через внутрішні запозичення (ОВДП), що автоматично обмежить доступ реального сектору економіки до кредитних ресурсів.

По-третє, вагомим джерелом вразливості залишаються податкові ризики та тінізація економіки. Податкове середовище демонструє негативну динаміку: податковий індекс у 2024 році знизився до 2,64 бала, а 41% компаній повідомляють про наявність жорсткого фіскального тиску. Системною проблемою є непрозорість процедур податкового адміністрування, зокрема блокування податкових накладних у системі СМКОР, що призводить до касових розривів на підприємствах та "заморожування" обігових коштів. У поєднанні зі значними масштабами тіньової економіки, рівень якої у сфері торгівлі може сягати 60–70%, ці фактори підривають довіру бізнесу та стримують інвестиційну активність.

У структурі економіки державні підприємства (ДП) відіграють стратегічну роль, однак саме вони є джерелом значних фіскальних ризиків. Низька рентабельність і потреба в регулярній фінансовій підтримці ДП посилюють навантаження на державний бюджет. Умови воєнного стану значно ускладнили

їхню діяльність: зниження ділових очікувань, дефіцит інвестицій та руйнування логістики супроводжуються зростанням витрат, пов'язаних із виконанням умовних зобов'язань та квазіфіскальних операцій. Відсутність належного внутрішнього контролю за фінансовими потоками державних підприємств, а також кризові обставини створюють передумови для неефективного управління ресурсами та підвищують ризики корупційних зловживань.

Для перетворення державного сектору з джерела ризиків на драйвер економічної відбудови необхідна адаптація європейського досвіду корпоративного управління. Європейські підходи базуються на оновлених принципах ОЕСР (2024 р.), які вимагають встановлення чітких процедур для призначення керівництва, незалежного нагляду та публікації звітності за міжнародними стандартами.

Важливим кроком є застосування технічних інструментів МВФ, таких як *Health Check Tool*, для оцінки фінансової вразливості нефінансових ДП за показниками доходів, балансів і зобов'язань. Цей інструмент дозволяє формувати рейтинги вразливості та слугує базою для превентивних фіскальних рішень. Крім того, ключовим інструментом управління в ЄС є регулярне стрес-тестування ДП, що дозволяє оцінити вплив макроекономічних сценаріїв на боргову стійкість і ліквідність підприємств в умовах екзогенних шоків.

Задля централізованого моніторингу діяльності ДП країни ЄС створюють спеціалізовані інституційні механізми. Наприклад, у Франції ці функції успішно виконує Агентство державної участі (APE), у Швеції та Нідерландах управління централізовано через профільні структури міністерств фінансів. Такий підхід дозволяє оперативно виявляти загрози для макрофінансової стабільності та забезпечувати прозорість підзвітності.

Необхідною умовою відбудови є впровадження системи ризик-менеджменту на всіх рівнях публічного управління. Ключовими векторами оптимізації мають стати:

1. *Вдосконалення стратегічного планування та електронного урядування:* Впровадження автоматизованих систем раннього попередження та прогнозування загроз дозволить своєчасно ідентифікувати ризики та мінімізувати втрати бюджету.
2. *Велика приватизація та оптимізація активів:* Досвід 2024 року, який приніс державі 12 млрд грн завдяки успішному продажу масштабних об'єктів (готель «Україна», «ОГХК», завод «Аерок»), доводить, що приватизація нестратегічних ДП є дієвим механізмом зняття фінансового тягаря з бюджету та акумуляції коштів у фонди відбудови.

3. *Модернізація податкового адміністрування*: Зниження фіскальних ризиків неможливе без підвищення довіри між державою та бізнесом. Спрощення та уніфікація податкового законодавства, стандартизація критеріїв ризику та боротьба з тіньовими схемами сприятимуть культурі добровільного податкового комплаєнсу.
4. *Диверсифікація міжнародної підтримки*: В умовах прогнозованого скорочення фінансової допомоги, прозорість державного сектору стає головним аргументом для залучення міжнародних грантів, пільгового кредитування та приватних інвестицій у відбудову критичної інфраструктури.

Зважаючи на вищенаведене, можемо стверджувати, що фіскальні ризики відіграють визначальну роль у формуванні рівня економічної безпеки держави. Їх мінімізація є комплексним завданням, яке потребує модернізації податкової системи, впровадження ризик-орієнтованих підходів у діяльність державних підприємств та розбудови інституційної довіри. Адаптація європейських інструментів стрес-тестування та централізованого моніторингу активів дозволить знизити боргове навантаження, забезпечити фінансову прозорість та створити надійний правовий і економічний фундамент для залучення ресурсів, необхідних для повноцінної відбудови економіки України.

Література:

1. Бюджетний барометр – липень 2025. VoxUkraine : веб-сайт. 2025. URL: <https://voxukraine.org/byudzhetniy-barometr-lypen-2025>
2. Бюджетний кодекс України : Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI: станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
3. Звіт про прямі збитки інфраструктури від руйнувань внаслідок військової агресії Росії проти України станом на початок 2024 року. KSE інститут. Квітень 2024. 38 с.
4. Ownership and Governance of State-Owned Enterprises 2024. OECD Publishing, Paris. DOI: <https://doi.org/10.1787/395c9956-en>
5. Ладжинська Н., Коробейнікова Є. Блокування податкових накладних та статус ризиковості. Актум – публікації : веб-сайт. 2024. URL: <https://www.actum.com.ua/blog-3-1/blokuvannja-podatkovyh-nakladnyh-ta-status-ryzykovosti>
6. Гришко В. І., Лисий В. І. Воєнний стан як фактор зростання корупції в Україні. Аналітичне та порівняльне правознавство. 2024. № 6. С. 543–549. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.06.88>

Наукове видання

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Опубліковано в авторській редакції